

**Inženierzinātņu profesora Artura Tramdaha (1884–1970)
intelektuālais un kultūrvēsturiskais mantojums
Latvijas Universitātes Bibliotēkā**
*Intellectual and Cultural Heritage
of Professor of Civil Engineering Sciences
Arturs Tramdahs (1884–1970) at the Library
of the University of Latvia*

Vēsma Klūga

LU Bibliotēka
Lielvārdes iela 24, Rīga, LV-1006
E-pasts: vesma.kluga@lu.lv

Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkas krājumā atrodas vairāki dzelzsbetona zinātniskās pētniecības pamatlīdzekļi Latvijā, ievērojamā dzelzsbetona konstrukciju speciālista, vairāku tiltu autora LU profesora Artura Tramdaha sarakstīti nozīmīgi darbi, kas izdoti līdz 1945. gadam. LU Bibliotēka glabā profesora A. Tramdaha rokraksta manuskriptu ar fotogrāfijām “Ziņojums Universitātes Padomei par ārzemju ceļojumu 1923. gada vasarā” par mācību komandējumu Vācijā un Šveicē, kur viņš pētīja jaunākos atklājumus betona lietošanā būvniecībā. Rakstā sniegta informācija arī par profesora A. Tramdaha vairākkārtējiem grāmatu dāvinājumiem (kopumā ap 90 grāmatām) Inženierzinātņu fakultātes bibliotēkai. Nozīmīgs kultūrvēsturisks mantojums ir grāmatas ar profesora ierakstiem tajās.

Atslēgvārdi: Arturs Tramdahs, grāmatu dāvinājums, inženierzinātne, Inženierzinātņu fakultātes bibliotēka, Latvijas Universitātes Bibliotēka.

Profesora Artura Tramdaha (1884–1970) darbība un mūža veikums jau ir pētīts un analizēts [5], tāpēc šī raksta mērķis ir iepazīstināt ar viņa atstātā mantojuma izpēti un saglabāšanu Latvijas Universitātes Bibliotēkā.

A. Tramdahs dzimis 1884. gada 14. septembrī Rubas pagastā Kurzemē. Pēc Jelgavas vidusskolas un reālskolas beigšanas viņš iestājas Rīgas Politehniskajā institūtā (RPI), ko ar uzslavu pabeidz 1910. gadā, iegūstot būvinženiera grādu. Tālākās darba gaitas uz neilgu laiku nākamo profesoru aizved uz Maskavu, kur viņš strādā pie pilsētas notekūdeņu attīrīšanas ietaises būvdarbiem. Atgriezies Rīgā, A. Tramdahs otrreiz iestājas RPI, lai iegūtu zināšanas tolaik pavisam jaunajā dzelzsbetona būvniecības nozarē. Līdz Pirmajam pasaules karam A. Tramdaha vadībā uzbūvēja Gogoļa, Dzirnāvu, Lāčplēša un Daugavpils ielas dzelzsbetona viaduktus, gājēju tuneli un Rīgas stacijas bagāžas telpu. No 1915. gada līdz 1918. gada pavasarim A. Tramdahs strādā Maskavā [5].

Pēc Latvijas Republikas nodibināšanas A. Tramdahs sāk darbu savas valsts labā – vispirms valsts dienestā [5], bet kopš 1919. gada 2. augusta kā Latvijas

Augstskolas dibināšanas organizācijas komisijas loceklis. A. Tramdaļš Inženierzinātņu fakultātes subkomitejas sastāvā izstrādā fakultātes mācību plānu, par paraugu ņemot labākās tehniskās augstskolas Eiropā [7].

No 1920. gada docents A. Tramdaļš vada Masīvo un dzelzsbetona konstrukciju katedru, 1921. gadā viņu ievēl par vecāko docentu, bet kopš 1934. gada pēc disertācijas “Ar elastīgu koka pāļu ledgriežu izveidošanu saistīti pamatliekoši jautājumi” aizstāvēšanas – par profesoru. Ar pārtraukumiem no 1924. līdz 1930. gadam A. Tramdaļš ir Inženierzinātņu fakultātes dekāns. Paralēli darbam LU A. Tramdaļš vada arī būvniecības darbus. 1926. gadā A. Tramdaļš apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni. Vācu okupācijas laikā (1941–1944) profesors turpina darbu LU [5].

Otrajam pasaules karam sekojošajā padomju varas desmitgadē profesors turpina akadēmisko darbību LU, bet tas viņam kā bijušajam Latvijas brīvvalsts mācītspēkam, kas saņēma nemitīgus pārmējumus par “nepareiziem uzskatiem”, nebija viegli. Laikraksts “Padomju Students” raksta: “Prof. A. Tramdaļš inženierzinātņu fakultātē jau vairākkārt asi kritizēts. 1949. g. martā žurnāls “Padomju Latvijas Boļševiks” publicēja A. Vosa un N. Muravjova aso kritiku pret kosmopolitismu un buržuāzisko nacionālismu prof. A. Tramdaļa darbā, uzskatos un 1935. g. publicētajās reakcionārajās brošūrās. Bet prof. A. Tramdaļš nav ņēmis vērā kritiku, nav atzinis un nosodījis savas kļūdas, nav atklāti paziņojis tagadējo attieksmi pret saviem agrāk publicētajiem reakcionārajiem savārstījumiem un nav arī sagatavojis iespēšanai nevienu īstenu zinātnisku darbu vai rakstu. Ievērojot to, jāsecina, ka prof. A. Tramdaļš nevēlas pildīt padomju zinātnieka pienākumus.” [6]

Savukārt profesora students un subasistents Jānis Ātrens (1903–1998) atmiņās par A. Tramdaļu raksta: “Viņa pārliecība bija, ka universitātes mācības spēkiem ir jāpalīdz studentiem studiju laikā pieradināties loģiski domāt. Viņš savās lekcijās ļoti maz pieskārs rutīnas jautājumiem; par to bija rakstīts mācību grāmatās un tehnikas rokas grāmatās. Savās lekcijās viņš mēģināja iztirzāt daudzās problēmas, kas radās, teknikai strauji attīstoties. Katra lekcija bija kādas problēmas iztirzājums, iespējamais tehniskais atrisinājums, šo atrisinājumu kritika, lektora secinājumi, ieteikumi.” [1]

Laikā no 1944. gada līdz pat atbrīvošanai no darba Latvijas Valsts universitātē (LVU) 1952. gadā A. Tramdaļš profesora amatā strādā Inženierzinātņu fakultātē, līdz 1949. gada septembrim vada Tiltu būves katedru. Arī padomju varas gados paralēli pasniedzēja darbam savas zināšanas sniedz dažādām organizācijām, viņu komandē arī uz Maskavu, lai pārņemtu Padomju Savienības dzelzsbetona konstrukciju būvniecības pieredzi. Nākamos 10 gadus pēc atbrīvošanas no darba LVU A. Tramdaļš lasa lekcijas Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā. A. Tramdaļš miris 1970. gada 26. aprīlī un apglabāts Rīgā, 2. Meža kapos [5].

Lai arī J. Ātrens savās atmiņās raksta, ka “profesors brīvajā laikā bija aizņemts, studējot jaunākos publicējumus, kas parādījās vācu, franču un angļu tehniskajos žurnālos [..]. Tā viņam pietrūka laika rakstīt mācību grāmatas, kas būtu atvieglinājušas studentiem mācību gaitas. Tehnisko grāmatu latviešu valodā toreiz tikpat kā nebija, tās bija vācu vai krievu valodās” [1], tomēr A. Tramdaļa atstātais intelektuālais mantojums zinātnisko publikāciju veidā ir nozīmīgs un ievērojams.

A. Tramdaļš publicējis vairāk nekā 60 zinātnisku rakstu tehniskajos žurnālos. Pirmās publikācijas tapušas par Latvijas dzelzceļu līniju un tiltu atjaunošanas

jautājumiem, pēc tam seko pētījumi par ledgriežņu konstrukcijām, šim jautājumam veltīta arī disertācija. 20. gs. 20.–30. gados publicē rakstus par dzelzsbetona konstrukciju veidiem būvniecībā, par cementa un betona īpašībām.

20. gadu beigās tapušais pētījums “Koks kā būvmateriāls” (1928) apbalvots ar Kultūras fonda prēmiju. 30. gadu vidū profesors A. Tramdahs publicē savus nozīmīgākos darbus: “Par inženierdarinājumu estētiku” (1935), “Tehnika un inženierētika” (1935) [5], par kuru profesors Pauls Dāle ir teicis: “Ar lielu gandarījumu jāuzņem prof. Dr. ing. A. Tramdaha vārdi: inženierim, kam jāorganizē dabas spēki, līdztekus saimnieciskajiem un sabiedriskajiem organizējumiem jāpazīst šo organizējumu elementī un par visu vairāk jāpazīst cilvēka garīgā konstitūcija.” [3]

LU Bibliotēkā glabājas divi unikāli A. Tramdaha manuskripti. Viens no tiem ir 1924. gadā sarakstītais “Ziņojums Universitātes Padomei par ārzemju ceļojumu 1923. gada vasarā” [27]. Lai sekmētu mācībspēku kvalifikācijas pilnveidošanu un nodibinātu personīgus sakarus ar ārzemju zinātniekiem, LU savus pasniedzējus sūtīja zinātniskos komandējumos. Šādā mācību komandējumā uz Šveici un Vāciju 1923. gada vasarā devās arī docents A. Tramdahs, kur apmeklēja augstskolu laboratorijas Cīrihē, Karlsrūē, Drēzdenē, Vīnē, Berlīnē un tikās ar mācībspēkiem. Viņš apskatīja spēkstaciju un zvejniecības ostas būvniecības darbus un iepazīnās ar betona lietošanu celtniecībā. Redzētais ir aprakstīts un atspoguļots manuskriptā.

Tā ir rokraksta klade (23 × 28 cm) cietos vākos ar 104 lapām, ar tekstu un mērījumu tabulām lapu vienā pusē un 33 ielīmētām melnbaltām fotogrāfijām. Darbs sastāv no ievada un vairākām daļām. Ievadā autors īsi iepazīstina ar ceļojuma mērķi un paveikto. Tālāk atsevišķās nodaļās autors sniedz betona vispārējo raksturojumu, atsevišķi apskata katru betona veidu, dodot to tehniskos parametrus, īpašības un lietojuma piemērus. Fotoattēli ilustrē dažādas betona gatavošanas ierīces un betonēšanas darba procesu.

“Latvijas inženieru un tehniķu kongresa biroja žurnālā” publicētā informācija liecina, ka A. Tramdahs ar Eiropā redzēto iepazīstinājis jau pirms rakstiskās atskaites sagatavošanas: “Jaundibinātā Latvijas būvinženieru biedrība noturēja 21. decembrī 1923. g. savu pirmo sēdi universitātes inženierzinātņu fakultātes 12. klausītavā. Pēc īsa statūtu paskaidrojuma vadītājs deva vārdu doc. inž. A. Tramdaham, kurš referēja par betona uzpūšanu. Šo jaunāko betonēšanas veidu Tramdahs studējis Vakarēiropā savā pagājušās vasaras ceļojumā; referātu ilustrēja bagāts gaismas bilžu krājums, daļu no kura referents bija saņēmis no Torkreta biedrības Berlīnē. Temats apgaismots pilnos apmēros sākot no 1908. gada, kad ungārs J. v. Vass Drezenē atrada un patentēja savu izgudrojumu, līdz pēdējam 1923. gadam, kad minēto patentu turētājs atradis betona uzpūšanas un betona sviešanas (centrifugēšanas) savienojumu un to pielietojis lielo caurmēra cauruļu izgatavošanai. Sēde bija ļoti kupli apmeklēta.” [4] Turpat minēts, ka A. Tramdahs nākamajā sēdē stāstīs par betona liešanu.

Otrs manuskripts ir kopā ar docentu Edmundu Ziemeli (1880–1970) sastādītais “LU Inženierzinātņu fakultātes 5 gadu darbības pārskats: (1919.–1924.)” [7]. Tas ir 99 lapu biezs manuskripts mašīnrakstā, drukāts ar melnu un zilu krāsu uz dažāda veida papīra. Daļa teksta drukāta uz mazākām dažāda izmēra lapiņām, ir arī teksts rokrakstā.

Saturā detalizēti aprakstīta fakultātes dibināšana, ir fakultātes dažādo komiteju un komisiju uzskaitījums hronoloģiskā secībā, to uzdevumi, ievērojams apjoms ir

veltīts mācībspēku biogrāfijai un darbībai, ieskaitot ārzemju mācību komandējumos redzēto un apgūto. Darbs ietver fakultātes nodaļās un katedrās pasniedzamo priekšmetu sarakstus un studiju gaitas aprakstus. Manuskriptā sniegta informācija par bibliotēku, Ģeodēzijas institūtu, inženierzinātņu laboratoriju. Pielikumos uzrādīti fakultātes štatu saraksti; mācību plāni; projektu izstrādāšanas kārtības noteikumi; pierakstīšanās kārtība uz lekcijām un praktiskajiem darbiem; prasību minimums studentiem katrā studiju gadā; noteikumi par pārbaudījumiem un diplomdarba aizstāvēšanu; rasētavu un bibliotēkas lietošanas noteikumi; inženierzinātņu doktora *honoris causa* grāda piešķiršanas kārtība. Manuskripts pilnā apjomā, bet ar vairāku teikumu konstrukcijas pārveidojumiem ir publicēts izdevumā “Latvijas Universitātes piec gadu darbības pārskats: 1919.–1924.” [8]. Tabula atspoguļo profesora A. Tramdaļa darbus, kas glabājas LU Bibliotēkā.

Tabula

LU Bibliotēkas krājumā esošie profesora A. Tramdaļa darbi

Nr. p. k.	Autors	Nosaukums, izdošanas ziņas
1.	Tramdahs, Arturs	Latvijas Universitātes prof. Dr. art. h. c. Mārtiņa Bīmaņa 70 mūža gadu darbs / A. Tramdachs. Rīga : [b.i.], 1934. 7 lpp.
2.	Ziemeļis, Edmunds Tramdahs, Arturs	Latvijas Universitāte.: LU Inženierzinātņu fakultātes 5 gadu darbības pārskats : (1919.-1924.) / Ziemeļa un Tramdaļa sastādīts. [Rīga, 1924]. [99] lp.
3.	Tramdahs, Arturs	Mūra un betona caurlaidības novērsšana / A. Tramdachs. Rīga : Latvijas lauksaimniecības centrālbiedrības tehnikas nodaļa, 1934 (L. Audzes spiestuve) 30, [2] lpp.
4.	Tramdahs, Arturs	Par inženierdarinājumu aistētiku / Arturs Tramdachs. Rīga : Valtera un Rapas akc. sab. izdevums, 1935. 12 lpp.
5.	Tramdahs, Arturs	Par inženierkonstrukciju drošību / A. Tramdachs. Rīga : [b.i.], 1933. 13, [1] lpp.
6.	Tramdahs, Arturs	Par romanzementu un viņa leetoschanas kahtību / A. Tramdachs. Rīga : Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrības būvtehnikas birojs, 1932. 20 lpp.
7.	Rozenšteins, Eižens Tramdahs, Arturs	Rozenšteins, E. (Eižens). Portlandcimenta normas / E. Rozenšteins un A. Tramdachs. Rīga : [b.i.], 1928 (Valstspapīru spiestuve) 27, [5] lpp.
8.	Tramdahs, Arturs	Technika un inženierētika / A. Tramdachs. Rīga : [b.i.], 1935. 32 lpp.
9.	Tramdahs, Arturs	Tuvīnu formulas tapu aplēsei / A. Tramdaļa. [Rīga, 1923]. [327.]-341. lpp. : il.
10.	Tramdahs, Arturs	Vispārīgs pārskats par Rembates dolomītsmilšakmens pētījumiem no būvmateriālu viedokļa; Rembates dolomītsmilšakmens fizikāli-tehniskās īpašības un izmantojamība / Arturs Tramdahs. Rīga : Zemes bagātību pētīšanas institūts, 1943. 10, 181.-208. lpp. : il.
11.	Tramdahs, Arturs	Ziņojums Universitātes Padomei par ārzemju ceļojumu 1923. gada vasarā [manuskripts] / [Artur Tramdachs] [Rīga, 1924]. 104 lp. : il., ielīm. fotogr., tab.

Inženierzinātņu fakultātes bibliotēkas inventāru grāmatas [9] sniedz informāciju par profesora A. Tramdaļa grāmatu dāvinājumiem un grāmatu iegādi no profesora pirkšanas ceļā. Diemžēl daudzas dāvinātās grāmatas līdz mūsdienām dažādu iemeslu dēļ nav saglabājušās.

Pirmās 22 grāmatas A. Tramdaļš savas fakultātes bibliotēkai dāvinājis 1921. gadā – 21 grāmatu vācu valodā un vienu grāmatu latviešu valodā [10]. Informācija liecina, ka dāvinātās vācu inženiera Heinriha Leica (*Heinrich Friedrich Leitz*, 1886–1930) grāmatas grāmatas par dzelzsbetona materiālu izmantošanu būvniecībā *Die Berechnung der frei aufliegenden, rechteckigen Platten* (Berlin, 1914) [11] krājumā vairs nav, jo inventāru grāmatā pretī dāvinājuma ierakstam ir zīmogs ar tekstu “Grāmata izslēgta no inž.-zin. fak. bibliotēkas inventāra gr. ar 1941. g. 23. XII aktu Nr. 18.” Tādu pašu likteni ir piedzīvojušas arī vairākas citas profesora dāvinātās grāmatas. 1924. gadā LU no A. Tramdaļa iegādājās ievērojamā vācu inženiera profesora Emīla Morša (*Emil Mörsch*, 1872–1950) 710 lappušu biezo un bagātīgi ilustrēto grāmatu par dzelzsbetonu *Der Eisenbetonbau : seine Theorie und Anwendung* (Stuttgart, 1912) [14], arī šī grāmata izslēgta ar iepriekš minēto aktu.

1936. dāvinātais materiālu apkopojums “Latvijas tehniskās izglītības kongress 1934. gada 5. un 6. apr. Rīgas valsts tehnikumā” specfondā nonāca 1949. gada 23. martā [17]. Savukārt paša profesora 1934. gadā sarakstītais un fakultātes bibliotēkai dāvinātais “Latvijas Universitātes prof. Dr. art. h. c. Mārtiņa Bīmaņa 70 mūža gadu darbs” specfondā nonāca ar 1951. gada 1. decembra aktu [16], bet pie 1939. gadā dāvinātā rakstu krājuma “Latvijas zemes bagātību pētījumi” (1939) inventāru grāmatā ierakstīts: “Nodots specfondā ar aktu 1954. gada 11. septembrī”.

Inženierzinātņu fakultāte savu nosaukumu saglabāja līdz 1951. gadam, kad 1. februārī tai pievienoja likvidēto Arhitektūras fakultāti un to nosauca par Inženierceltniecības fakultāti. Reorganizācijas rezultātā likvidēja vairākas agrākās specialitātes, piemēram, pilsētu ceļu būvniecību, tiltu un tuneļu būvniecību u. c. [2].

1958. gadā no LU tika nodalītas tehnisko zinātņu fakultātes, kas tika apvienotas atjaunotajā RPI, tāpēc ievērojams skaits tehniskā profila grāmatu no LU Bibliotēkas krājuma nonāca RPI. Informācija vēsta, ka 1923. gada 23. jūnijā A. Tramdaļš savas fakultātes bibliotēkai ir dāvinājis futrālī ievietotu papīra logaritmisko lineālu [13], savukārt blakus ieraksts “Akts RPI 20. XII 1958” liecina, ka dāvinājums nonācis RPI. Tāpat arī dāvinātais paša sarakstītais darbs “Dzelzs daudzums stiegotās betona konstrukcijās” nonācis RPI krājumā. Arī Kultūras fonda prēmiju saņēmusī un autora dāvinātā grāmata “Koks kā būvmateriāls” (1928) [15] 1958. gada 1. oktobrī nodota RPI.

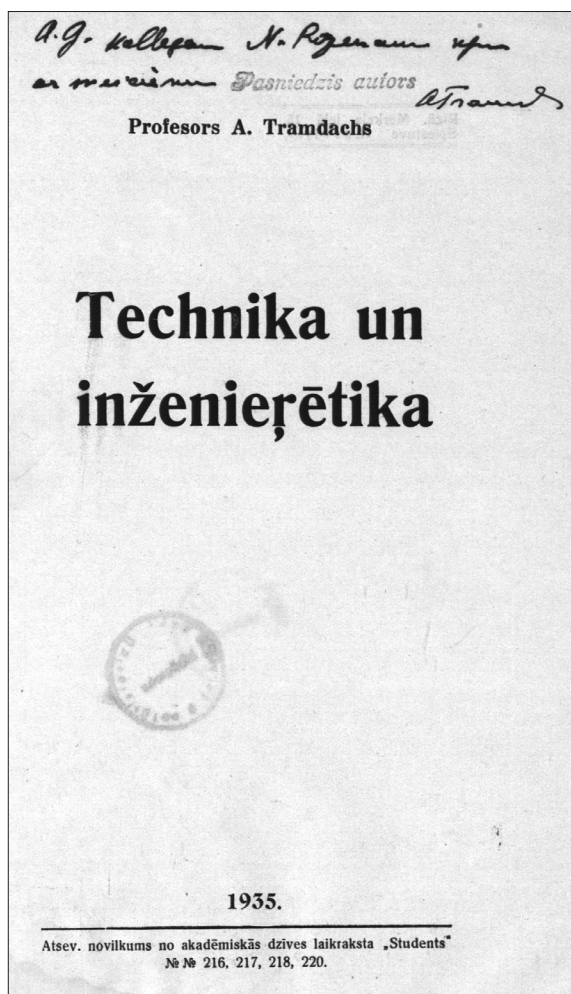
1939. gada 6. jūlija ieraksts inventāru grāmatā [18] liecina, ka profesors Edgars Jakobi (1881–1964) Inženierzinātņu fakultātes bibliotēkai uzdāvinājis A. Tramdaļa disertāciju mašīnrakstā “Ar elastīgu koka pāļu ledgriežu izveidošanu saistīti pamatpaliekoši jautājumi” (1934), savukārt ar 1958. gada 1. oktobra aktu tā nodota RPI. Sazinoties ar RPI bibliotēku, tika saņemta informācija, ka RPI disertācijas manuskripta nav.

Diemžēl arī par A. Tramdaļa manuskriptu “Tuvīnu formulas tapu aplēsei” [12] nav ziņu, vai tas saglabājies, šo savu darbu autors bibliotēkai dāvinājis 1923. gadā, bet ar autora veltījuma ierakstu “L.U. Inž. zin. fak. bibliotēkai – A. Tramdaļš, 22.10.[19]23.” [24] ir saglabājies tipogrāfijā iespiestais izdevums.

“Vispārīgs pārskats par Rembates dolomītsmilšakmens pētījumiem no būvmateriālu viedokļa; Rembates dolomītsmilšakmens fizikāli-tehniskās īpašības un izmantojamība” (1943) [19] ir pēdējā profesora dāvinātā grāmata, kas ar autora ierakstu “Inženier. zin. fak. bibliotēkai – Autors. 15.I.[19]44.” [26] ir arī saglabājusies LU Bibliotēkas krājumā.

A. Tramdahs pavisam savas fakultātes bibliotēkai dāvinājis 89 grāmatas, no kurām vairāk nekā puse ir vācu valodā, bet 16 grāmatas LU no profesora ir iegādājusies pirkušanas ceļā [9].

Tieši grāmatas ar profesora A. Tramdaha veltījuma ierakstiem gan fakultātes bibliotēkai, gan saviem kolēģiem ir ar īpašu kultūrvēsturisku mantojuma nozīmi. Tās ir tikai dažas grāmatas, tāpēc vēl jo vērtīgākas.

Attēls. Artura Tramdaha grāmata “Tehnika un inženierētika” (1935)

1923. gadā atsevišķā “Latvijas Universitātes rakstu” iespiedumā izdoto darbu “Tuvīnu formulas tapu aplēsei” autors dāvinājis docentam Eduardam Jākobsonam (1896–1969), ierakstot “A. g. Ed. Jakobsona kungam. 22.10.[19]23. A. Tramdachs” [25]. Pēc gadu desmita kolēģim dāvināta vēl viena grāmata, tas ir izdevums “Mūra un betona caurlaidības novēršana” (1934): “A. g. kollegam doc. Ed. Jakobsona kungam cienībā - A. Tramdachs” [20].

Savu grāmatu “Par inženierkonstrukciju drošību” (1933) ar ierakstu “A.g. kollegam doc. M. Vegnera kungam pasniedzis autors” [21] dāvinājis docentam Maksimiliānam Vegneram (1884–1962).

Savukārt grāmata “Tehnika un inženierētika” (1935) kā autora dāvinājums ar ierakstiem ir nonākusi pie profesoriem Nikolaja Rozenauera (1890–1970): “A.g. kollegam N. Rozenauera kungam ar sveicienu - A. Tramdahs” [22] un Franča Baloža (1882–1947): “Augsti godātam profesoram Fr. Baloža kungam ar cienību” [23]. Visi ieraksti veikti ar melnu tintes spalvu, tāpēc arī pēc daudziem gadu desmitiem ir skaidri izlasāmi.

Apzināt, saglabāt un popularizēt šīs grāmatas nozīmē saglabāt atmiņu un izrādīt cieņu savas tautas pagātnei un sasniegumiem.

Kopsavilkums

Rakstā sniegti galvenie profesora Artura Tramdaha (1884–1970) dzīvesgājuma dati un informācija par darbu Latvijas Universitātē (1919–1952). No LU Inženierzinātņu fakultātes bibliotēkas inventāru grāmatām apkopota un analizēta informācija par A. Tramdaha grāmatu dāvinājumiem Bibliotēkai. Grāmatas ar profesora veltījuma ierakstiem tajās ir nozīmīgs kultūrvēsturisks mantojums.

VĒRES

1. Ātrens J. Prof. Dr. Ing. Arturs Tramdachs. *Akadēmiskā Dzīve*, 1971, 13, 116.–117. lpp.
2. *Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā. 2. daļa*. Rīga: RTU, 2004. 543 lpp.
3. Dāle P. Psihologa darba ētikas pamatprincipi. *Students*, 1935, 223, 2.–3. lpp.
4. Iz biedrību dzīves. *Latvijas Inženieru un Tehniķu Kongresa Biroja Žurnāls*, 1924, 3–4, 113.–114. lpp.
5. Klētnieks J. Inženierzinātņu profesors Arturs Tramdahs (1884–1970). *RTU Zinātniskie raksti. Humanitārās un sociālās zinātnes*, 2005, 7, 95.–102. lpp.
6. Lasis A. Cīņa pret buržuāziskā nacionālisma izpaudumiem inženierzinātņu fakultātē. *Padomju Students*, 1950, 10. okt., 1. lpp.
7. *Latvijas Universitāte: LU Inženierzinātņu fakultātes 5 gadu darbības pārskats: (1919.–1924.)*. Ziemeļis, Edmunds & Tramdahs, Arturs. [1924]. [Rīga, 99] lp.
8. *Latvijas Universitātes piecgadu darbības pārskats: 1919.–1924.* Rīga: LU izdevums, 1925, 28.–83. lpp.
9. LU Inženierzinātņu fakultātes bibliotēkas inventāru grāmatas, Nr. 1–3. (1919–1954) (turpmāk – Inventāru grāmatas).
10. Inventāru grāmatas, Nr. 1, 31., 33., 35. lpp.
11. Turpat, 31. lpp.
12. Turpat, 127. lpp.
13. Turpat, 141. lpp.
14. Turpat, 181. lpp.
15. Turpat, Nr. 2, 19. lpp.

16. Turpat, 99. lpp.
17. Turpat, 114. lpp.
18. Turpat, Nr. 3, 8. lpp.
19. Turpat, 79. lpp.
20. Tramdaļš A. 1934. *Mūra un betona caurlaidības novērsšana*. Rīga: Latvijas lauksaimniecības centrālbiedrības tehnikas nodaļa, 30, [2] lpp. (inv. Nr. 1952:47034).
21. Tramdaļš A. 1933. *Par inženierkonstrukciju drošību*. [B. i.], Rīga. 13, [1] lpp. (inv. Nr. 1952:47034).
22. Tramdaļš A. 1935. *Tehnika un inženierētika*. [B. i.], Rīga. 32 lpp. (inv. Nr. 1952:31067).
23. Tramdaļš A. 1935. *Tehnika un inženierētika*. [B. i.], Rīga. 32 lpp. (inv. Nr. 1952:31065).
24. Tramdaļš A. [1923]. *Tuvīnu formulas tapu aplēsei*. [Rīga]. [327.]–341. lpp.: il. (inv. Nr. Sp. 1952:6651).
25. Tramdaļš A. [1923]. *Tuvīnu formulas tapu aplēsei*. [Rīga]. [327.]–341. lpp.: il. (inv. Nr. 1952:31060).
26. Tramdaļš A. 1943. *Vispārīgs pārskats par Rembates dolomītsmilšakmens pētījumiem no būvmateriālu viedokļa. Rembates dolomītsmilšakmens fizikāli-tehniskās īpašības un izmantojamība*. Rīga: Zemes bagātību pētīšanas institūts, [38] lpp. (inv. Nr. Sp. 1952:6650).
27. Tramdaļš A. 1924. *Ziņojums Universitātes Padomei par ārzemju ceļojumu 1923. gada vasarā [manuskripts]*. [Rīga]. 104 lp.: il., ielīm. fotogr., tab.

Summary

The article presents the main data about Professor of Civil Engineering Arturs Tramdaļš (1884–1970) life and his work at the University of Latvia (1919–1952). The inventory books of the Library of the Engineering Faculty store valuable information about his book donations to the Library – 89 books in total. These books with inscriptions and autographs by the Professor have a special cultural and historical meaning.

Keywords: *Arturs Tramdaļš, book donations, civil engineering, Library of the Faculty of Engineering, Library of the University of Latvia.*